

Kultur&Fritid

Medlemsblad for Fritid&Samfund, august 2023

Kunne man lave en smiley-ordning til foreninger, der har styr på administrationen og dermed måske undgå noget bureaukrati? Tidligere kulturminister Joy Mogensen stillede forslaget til årsmøde i Fritid&Samfund i maj 2023.

Foto: Tim Mossholder, Unsplash

Indhold i dette nummer af Kultur&Fritid:

- * Tidligere kulturminister:
"Jeg har behov for at sige undskyld!"
- * En foreningsbank?
- Vejledningen til banker har i hver fald ikke nok effekt, lyder meldingen fra Dansk Folkeoplysnings Samråd.
- * Portræt af Fritid&Samfunds nye sekretariatschef Jonna Toft.
- * Småt og godt
- * Kursustilbud: Sådan skaber I udvikling i folkeoplysningsudvalget.
- * Kursustilbud: Kom godt rundt om administrationen af aftenskoler.

Om indholdet i dette nummer

Vi har holdt årsmøde. Og I skulle have været med.

Vi havde besøg af tidligere kulturminister Joy Mogensen, som fortalte om hendes oplevelse af foreningsbureaukrati, og hvad man kan gøre for at undgå for meget af det. Hun overraskede os med en undskyldning. Læs mere på side 3.

Vi havde også besøg af Michael Voss fra Dansk Folkeoplysning Samråd (DFS), som har fingrene helt nede i bolledejen på bankvejledningen, der giver banker mulighed for at klassificere foreninger som "lavrisiko" og dermed undgå bureaukrati og høje gebyrer. Michael Voss følger med på, hvad der sker med vejledningen, og hvad der i det hele taget sker på området. Derfor kan vi anbefale jer at læse side 5, så I også er opdaterede.

Og så kunne årsmødedeltagerne møde vores nye sekretariatschef Jonna Toft, samtidig med at tidligere sekretariatschef Kir Klysner takkede af ved at styre årsmødet sammen med formand Søren Gøtzsche. Jonna præsenterer sig selv på side 7.

Til november tager vi hul på en række kurser om folkeoplysningsloven og hvordan folkeoplysningsudvalg kan arbejde med at skabe udvikling lokalt. Der er kurser i Holbæk og Vejen i november, og i januar foregår det i Herning og Hillerød. Måske kommer der flere kurser til - tjek www.fritid-samfund.dk.

Desuden holder vi to kurser om administration af aftenskoler, et emne, der er detailreguleret i folkeoplysningsloven, men alligevel byder på mange muligheder for fortolkninger. De to kurser foregår i Ringe på Fyn og i Roskilde i november 2023.

Husk, at hvis I tilmelder tre personer fra samme kommune eller organisation, så giver vi en rabat på 15 pct. af prisen. Det giver nemlig god mening at være flere afsted sammen, så man kan følge op på kurset i tiden efter.

God læselyst - og god sommer.

Redaktionen

Joy Mogensen: “Jeg har behov for at sige undskyld”

Fritid&Samfund havde inviteret tidligere kulturminister Joy Mogensen med til årsmøde 2023. Her kom hun med en undskyldning - og foreslog en smiley-ordning til foreningerne for at undgå unødigt bureaukrati.

Af Kir Klysner

“Bureaukrati er en hjørnesten i den frie måde, vi har samfund på,” sagde Joy Mogensen som noget af det første på Fritid&Samfunds årsmøde i maj 2023.

Her var hun inviteret til at fortælle om hendes syn på bureaukratiske byrder for foreningerne - set fra hendes stol nu, hvor hun ikke længere er kulturminister.

“Jeg har behov for at sige undskyld. For meget af det, jeg kom til, spændte ben for jeres aktiviteter. Men jeg prøvede,” sagde Joy Mogensen i bagklogskabens klare lys.

Handler om tillid

Hun hyllede, hvad foreningslivet kan, med en historie fra sin egen barndom. Det tog pippet fra hende, da hun som en glad spejderpige blev spurgt, om hun ville være spejderleder.

- Jeg var grædefærdig. Min mor bad mig så spørge spejderlederen, hvorfor hun havde spurgt mig. Spejderlederen svarede “Joy, jeg ved godt, at der er ting, du ikke kan, men det handler ikke om det. Det handler om de ting, som vi kan sammen.”

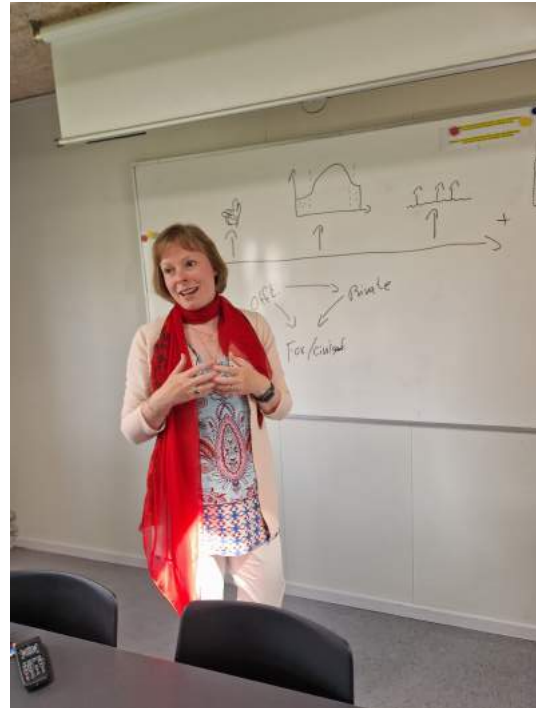
Passer ikke sammen med bureaukratiet

Joy Mogensen blev spejderleder.

- Det, der virkelig giver noget, som er svært at indlære i skolen eller andre steder, er, at man oplever en tillid og får lov til at prøve noget af. Og bureaukrati passer bare ikke ind i den oplevelse. For bureaukrati er den hierarkiske beslutning. Det er noget, der besluttet på lang afstand. Hvor folkeoplysning handler mere om, hvad du selv kan, og hvad vi finder ud af sammen, understregede Joy Mogensen.

Hendes anbefalinger er, at folkeoplysningen stimler sammen og viser, at myndigheder kan have tillid til, at man i de folkeoplysende foreninger regulerer sig selv.

- Overvej, hvad vi kan lære af idrætsorganisationerne på antidoping-området for eksempel.

*“Man kan desværre ikke bare nøjes med tro og love som med spejderære”
Joy Mogensen,
tidl. kulturminister*

Spejderære er ikke nok, men hvad med smileys?

- Der er nye foreningstyper, som udfordrer bureaukratiet. Højreekstremistiske og ekstreme muslimske for eksempel. Og der foregår desværre økonomisk svindel. Det har også gjort, at jeg har været med til at indføre mere bureaukati, mens jeg var minister, selvom jeg var imod, fortalte Joy Mogensen og kom derefter på årsmødet med et forslag om smileyordning som man kender fra restaurationer.

- Så hvordan får man så løsnet op? Man øver sig meget på ikke længere at give alle bureaukati. Man kan desværre ikke bare nøjes med tro og love som med spejderære, men måske noget midt i mellem. Kunne man måske indføre en smileyordning?

Joy Mogensen fik sat nogle tanker igang på årsmødet 2023. Hun er idag forpagter af Roskilde Vandrehjem, som hun gerne vil gøre til et kultursted.

Kulturministeriets rapport om bureaukratiske byrder

Kulturministeriets rundspørge om foreningernes bureaukratiske byrder blev offentliggjort i 2022.

Her blev de næsten 2500 medvirkende foreningsfolk spurgt, om de havde gjort sig overvejelser om at stoppe som aktiv i foreningen, hvilket cirka halvdelen har.

Se rapporten '[Sammenfatning af resultater fra spørgeskemaundersøgelse om foreningers bureaukratiske byrder](#)'.

DFS: Vi er ikke tilfredse med vejledningen

Der er stadig banker, der ikke kender vejledningen for håndtering af foreningskunder, og den måtte også gerne være mere vidtgående, mener chefkonsulent i Dansk Folkeoplysnings Samråd (DFS) Michael Voss, som fortalte om sit arbejde med vejledningen til Fritid&Samfunds årsmøde i maj 2023.

Han har siddet med i arbejdet med at udarbejde bankvejledningen. Men han var ikke alene omkring bordet. Michael Voss, som er chefkonsulent hos Dansk Folkeoplysnings Samråd, DFS, sad der sammen med bl.a. Kulturministeriet, Erhvervsministeriet, Finanstilsynet og PET, da man skulle enes om en vejledning.

Vejledningen, som forklarer, hvordan banker kan håndtere foreningskunder, udkom i efteråret 2022, og den er såmænd god nok, mener han. Det måtte bare gerne være mere end en vejledning – et decideret regelsæt, og kendskabet skulle gerne blive større, understreger Michael Voss.

- Nu har vi den - og det er meget godt, for den opstiller måder, hvorpå banker kan tjekke for, hvordan de finder de max. 5 procent af foreningerne, der skal gennemgås. Men det viser sig nu, at den bliver ikke brugt så meget som vi havde håbet. Vi møder stadig foreninger, der får at vide i banken, at den vejledning har de aldrig hørt om, siger Michael Voss.

Koster dyrt i tid og penge - og foreningslukninger

Det er ikke for sjov, at DFS arbejder så målrettet med at problematisere bankbureaukrati og gebyrer og skabe forbedringer på området for foreningerne.

- Det er ærgerligt, når foreningsliv bliver undergravet af noget, der er meningsløst, mener Michael Voss.

Han henviser blandt andet til kulturministeriets undersøgelse om benspænd, som viste, at halvdelen af bestyrelsesmedlemmer overvejer stoppe - og halvdelen af dem henviste til det administrative som den bærende grund.

Det kan koste dyrt i tid og ressourcer med meget bureaukrati i foreningerne. Foto: Viktor Talashuk, Unsplash

En opgørelse har vist, at det koster foreninger op mod 5.000 kroner at oprette en bankkonto.

- Jeg hører historier om foreninger, der siger nej til fondsstøtte og små tilskud, fordi så kan de undgå at lave en bankkonto. Det er alt for høje gebyrer. Nogen mindre foreninger bruger alle deres penge på det.

Det kan foreningen gøre, mens vi venter

Michael Voss fortæller, at der er gode toner fra kulturministeriet og Regeringen på området. Man vil eksempelvis gerne kigge på, om EU-direktivet, som lige nu danner basis for den høje kontrol og dermed de høje gebyrer, er overimplementeret i Danmark.

Mens vi venter på det, så råder DFS foreninger til

1. At læse DFS's vejledning '[Sådan får din forening det lettere i banken](#)'
2. På mødet med banken at henvise til side 6-7, hvor det fremgår, hvornår en forening er lavrisiko.

På årsmødet kom forslaget om en foreningsbank også frem.

- Det er en forjættende tanke. Kunne man lave en statsbank? Girobank for 30-40 år siden var faktisk statsejet. Jeg tror, det er en stor mundfuld, men det er interessant at arbejde videre med. En foreningsbank vil være underlagt samme lov og samme direktiv, men banken ville kunne udnytte vejledningen til det yderste, sluttede Michael Voss.

Følg med i arbejdet omkring bankbureaukrati ved at tilmelde dig DFS nyhedsbrev på dfs.dk

Vejledningen - og vejledning om vejledningen

1. Se **den nye vejledning** fra Finanstilsynet på Retsinformation: [Vejledning til virksomheder omfattet af hvidvaskloven](#)
2. Dansk Folkeoplysnings Samråd (DFS) har lavet **en lettere læst vejledning**, hvor der også er gode råd til, hvad man gør, hvis banken ikke benytter sig af de nye mere lempelige regler: [Sådan får din forening det lettere i banken](#).

Foto: Thomas Søndergaard

Jeg glæder mig til at møde jer

Den 1. juni 2023 overtog journalist Jonna Toft stillingen som sekretariatschef hos Fritid&Samfund efter Kir Klysner

Af Jonna Toft

Hej! Jeg er den nye sekretariatschef for Fritid&Samfund. Jeg er journalist - og har beskæftiget mig med folkeoplysningsloven, idræt, foreninger, aftenskoler, frivillige, demokrati mv. lige siden 1993, da jeg trådte mine første journalistiske sko på DGI's redaktion.

At være med til at skabe et godt grundlag og nogle gode rammer for alt det arbejde, der foregår i de mange foreninger og organisationer inden for folkeoplysningens brede vifte - ja, det er et ønskejob for mig.

I mine øjne spiller folkeoplysning og den ligeværdige samtale mellem mennesker en vigtig rolle i en tid, hvor fake news og en udbredt mistillid til magthavere, politikere og endda til forskning præger de store dagsordener. Folkeoplysning kan skabe forståelse og tillid på tværs af holdninger og sociale skel. Sammenhængskraft i samfundet. Kort og godt: Folkeoplysning fremmer forståelsen.

Erfaren freelancejournalist med baggrund i DGI

Jeg kom ind i folkeoplysningsområdet, da jeg i 1993 blev ansat på DGI's redaktion, hvor jeg var frem til 2004. Derefter blev jeg freelancejournalist med 'bevægelse og bevægelser' som fagområde - idræt, sundhed og civilsamfund. I mange år skrev jeg

artikler på fast basis for blandt andet Videncenter for Folkeoplysning, Idrættens Analyseinstitut, Folkeuniversitetet i Aarhus og DGI, som jeg i øvrigt også har leveret podcasts til. Jeg har jævnligt skrevet om 25-års-reglens konsekvenser, de indviklede tilskudsregler for aftenskoler, idrætsfaciliteter, der ikke benyttes fuldt ud på grund af uflexibel lokalefordeling, og meget andet.

I januar 2022 lagde jeg freelanceriet på hylden (næsten, i hvert fald) og fik et fast job - jeg blev redaktør og journalist på det forskningsbaserede nyhedsmedie Vid&Sans under Aarhus Universitetsforlag. Her satte vi baggrund og perspektiv på aktuelle nyheder ved hjælp af forskning. Men desværre er det svært at tjene penge på god journalistik, og Vid&Sans måtte lukke 1. maj 2023.

Vil skabe netværk og udvikling

Som sekretariatschef for Fritid&Samfund håber jeg, at jeg kan være med til at gøre organisationen endnu mere relevant for medlemmerne. Jeg vil gerne bygge broer og skabe netværk, der kan føre til ny udvikling. På den måde kan vi måske hjælpe hinanden på vej i forhold til at forbedre den kommunale fritids- og kulturpolitik, styrke nærdemokrati og borgerinddragelse, og udvikle aktivt medborgerskab.

Sidder du med nogle ideer til, hvad vi i Fritid&Samfund skal prioritere i den næste tid, så tøv ikke med at ringe eller skrive på fritid@fritid-samfund.dk.

Fritid&Samfund har nu fået adresse dér, hvor jeg arbejder - nemlig på freelancekontoret Periskop, der ligger fem minutters gang fra banegården i Aarhus. Da jobbet kun er på halv tid, kommer jeg til at supplere med freelanceopgaver.

Også i fritiden er jeg engageret i det folkeoplysende område: Jeg tog initiativ til Beder-Malling Vinterbadeklub syd for Aarhus for fem år siden, hvor jeg sidder i bestyrelsen. Jeg er også med i styregruppen for det, vi håber bliver en ny facilitet: Havhuset, et mødested for kystfriluftsliv ved Ajstrup Strand. Foreningsarbejdet giver mig en praktisk indsigt i, hvordan mange ting fungerer - og det bliver man klogere af.

Jeg glæder mig til at møde jer,

Venlig hilsen

Jonna Toft

Invitation til kursus:

Sådan skaber I udvikling i folkeoplysningsudvalget

Hvordan kan folkeoplysningsudvalget eller et andet §35.2-udvalg skabe udvikling og nytænkning på fritidsområdet i din kommune? Hvordan kan udvalget få politisk indflydelse på fritidspolitikken? Og hvordan kan de to hovedområder, foreningsliv og voksenundervisning, lære af hinanden, støtte hinanden og supplere hinanden lokalt?

Det er nogle af de emner, du kan blive klogere på, hvis du melder dig til et af Fritid & Samfunds kurser om folkeoplysningsloven og arbejdet i folkeoplysningsudvalget/andre §35.2-udvalg.

Vi kommer også rundt om:

- Hvordan sikrer I brugerindflydelse på folkeoplysningsområdet?
- Hvilke tilskudsmodeller kan bruges? Virker tilskudsmodellerne i din kommune efter hensigten, eller skal de have et servicetjek?
- Hvordan kan udvalget arbejde med at synliggøre værdien af frivilligt arbejde?
- Hvilke mål kan der sættes for den resterende del af udvalgets periode? Har udvalget nået det, de gerne ville, eller er der noget, der skal tages særligt fat i?

Deltagerne har mulighed for at sende spørgsmål til underviserne indtil ca. 10 dage før kurset på fritid@fritid-samfund.dk - så forsøger underviserne at komme omkring så mange emner som muligt. På den måde håber vi, at kurset bliver relevant og interessant for alle.

Målgruppe:

Medlemmer af folkeoplysningsudvalg og andre §35.2-udvalg, fritidskonsulenter og andre medarbejdere i kommuners fritidsafdelinger, repræsentanter fra foreninger og organisationer m.fl.

Undervisere:

Søren Gøtzsche og Kai Raun, der begge har mange års erfaring med arbejdet med folkeoplysning.

Hvor og hvornår:

- **Onsdag 1. november 2023 i Holbæk Sportsby** kl. 16.00-21.00.
Tilmeldingsfrist 6. oktober 2023.
- **Mandag 20. november 2023 i Vejen Idrætscenter** kl. 16.00-21.00.
Tilmeldingsfrist 18. oktober 2023.
- **Torsdag 25. januar 2024 i DGI-huset i Herning** kl. 16.00-21.00.
Tilmeldingsfrist 12. december 2023 (OBS: Tidlig frist).
- **Onsdag 31. januar 2024 i Royal Stage i Hillerød** kl. 16.00-21.00.
Tilmeldingsfrist 8. januar 2024.

Kursuspris inklusiv mad og drikke:

1495,-* kr for medlemmer af Fritid & Samfund.

1995,- kr for ikke-medlemmer.

**Deltager I tre personer eller flere fra samme kommune eller organisation, opnår I rabat på 15% af deltagerprisen, hvis kommunen/organisationen er medlem af Fritid & Samfund.*

Tilmelding:

Send en mail til fritid@fritid-samfund.dk med følgende oplysninger:

- Det ønskede kursussted
- Navn, adresse, e-mail og telefonnummer
- Kommune/organisation
- Funktion/udvalg.

(Skriv, hvis du *ikke* ønsker, at dit navn, kommune/organisation og funktion fremgår af deltagerlisten.)

Tilmelding er bindende efter tilmeldingsfristens udløb. Ret til ændringer forbeholdes.

Se også Fritid & Samfunds hjemmeside:

[Kursus - Sådan skaber I udvikling i folkeoplysningsudvalget.](#)

Vi håber at se dig - venlig hilsen fra Fritid & Samfund.

Invitation til kursus:

Kom godt rundt om administrationen af aftenskoler

På dette kursus går vi i dybden med et enkelt område under folkeoplysningsloven: Administrationen af aftenskoler, altså den folkeoplysende voksenundervisning. Det er et område, der er detailreguleret i folkeoplysningsloven, men alligevel kan det opleves som temmelig indviklet.

Formålet med kurset er at give en grundlæggende indføring i folkeoplysningslovens regler om aftenskoler og at give nogle bud på, hvordan aftenskolen bedst kan administreres i henhold til de krav, som folkeoplysningsloven stiller.

Kursets indhold:

Vi kommer omkring en række temaer i løbet af de fem timer (inkl. frokost), som kurset strækker sig over:

Hvad kendetegner aftenskolen?

- Folkeoplysningstraditionen.
- Den relative frihed for offentlig styring.

Hvad skal der til, for at man kan blive en aftenskole i henhold til folkeoplysningsloven?

- Hvordan defineres den?
- Hvilke krav skal opfyldes?

Tilrettelæggelses og tilskudsformer

- Hvilke tilrettelæggelses- og tilskudsformer er der i henhold til loven?
- Hvordan kan de administreres så hensigtsmæssigt som muligt?
- Hvordan bliver de brugt - herunder udveksling af erfaringer.

Let administration af aftenskolen

- Hvornår er en deltager handicappet i forhold til undervisning? Hvad gør I?
- Udviklingspuljer.
- Tildeling af tilskud.
- Den mellemkommunale udligning.

Lokaler

- Hvordan defineres et lokale i henhold til folkeoplysningsloven?
- Gennemgang af de forskellige typer af lokaler, der kan opnå tilskud.
- Hvad omfatter anvisningspligten, og hvordan bliver den brugt?
- Muligheden for at få tilskud til egne lokaler.

Stil spørgsmål inden kurset

Deltagerne har mulighed for at sende spørgsmål til underviser Henrik Koch indtil ca. en uge inden kurset på fritid@fritid-samfund.dk. Henrik forsøger at komme omkring alle spørgsmål i løbet af undervisningen. På den måde håber vi, at kurset bliver relevant og vedkommende for alle.

Underviser:

Henrik Koch, fritidskonsulent i Horsens Kommune. Henrik har mange års erfaring på området.

Målgruppe:

- Fritidskonsulenter og andre medarbejdere i kommuners fritidsafdelinger, der beskæftiger sig med aftenskoleområdet.
- Aftenskoleledere og bestyrelsesmedlemmer på aftenskoler og i den øvrige folkeoplysende voksenundervisning.
- Ansatte og medlemmer fra organisationer på området.

Hvor og hvornår:

Vi afholder kurset to gange:

- **Onsdag 8. november 2023 i Idrætscenter Midtfyn, Ringe**, kl. 10.00-15.00.
Tilmeldingsfrist d. 13. oktober 2023.
- **Onsdag 15. november 2023 i Roskilde Kongres- og Idrætscenter** kl. 10.00-15.00.
Tilmeldingsfrist d. 18. oktober 2023.

Kursuspris - inkl. mad og drikke:

1495,-* kr. pr. person for medlemmer af Fritid & Samfund.

1995,- kr. pr. person for ikke-medlemmer.

*Deltager I tre personer eller flere fra samme kommune, opnår I rabat på 15 pct. af deltagerprisen, hvis kommunen er medlem af Fritid & Samfund.

Tilmelding:

Send en mail til fritid@fritid-samfund.dk med følgende oplysninger:

- Det ønskede kursussted
- Navn, adresse, e-mail og telefonnummer
- Kommune/organisation
- Funktion/udvalg (Skriv, hvis du *ikke* ønsker, at navn, kommune/organisation og funktion fremgår af deltagerlisten.)

Tilmeldingen er bindende efter tilmeldingsfristens udløb. Ret til ændringer forbeholdes.

Se også Fritid & Samfunds hjemmeside:

[Kursus - Kom godt rundt om administrationen af aftenskoler.](#)

Vi håber at se dig,

Venlig hilsen fra Fritid & Samfund.

Småt og godt

Når der skal redegøres for hele Danmarks kulturpolitik ...

... Så er idræt, foreningsliv og folkeoplysning selvfølgelig også med.

Kulturministeriet har udgivet redegørelsen, som blandt andet med hjælp fra Dansk Folkeoplysnings Samråd (DFS) skitserer, at 1,6 millioner danskere i 2021 deltog i folkeoplysende aktiviteter i foreninger og aftenskoler.

DFS kritiserer rapporten for at mangle politiske mål for kulturen og foreningslivet.

Læs med på kum.dk:

[Kulturpolitisk redegørelse](#)

Ny bog "Dansk Idrætspolitik"

Claus Bøje og Søren Riiskjær har begge arbejdet med idrætspolitik bl.a. i Kulturministeriet, og nu er de forfatterne bag bogen "Dansk Idrætspolitik", som beskriver idrætspolitik i Danmark igennem årene også som ifølge forfatterne værende et underprioriteret område i dansk kulturpolitik. Tidligere sportsjournalist, politiker og nu mediepolitisk chef i Dansk Erhverv Lars Werge har i Altinget givet bogen tre stjerner med begrundelsen: "Bogen er grundig og metodisk i sin gennemgang af det halve århundredes idrætspolitik, men forfatterne har svært ved at levere en objektiv eller uhildet gennemgang af den." Tidligere kulturminister Brian Mikkelsen har givet bogen seks stjerner. "Man mærker tydeligt, at forfatterne har gjort sig umage for at lave en bog, der gedigen, gennearbejdet og underholdende," skriver Brian Mikkelsen.

VIFO holder folkoplysnings-konference

Videnscenter for Folkeoplysning afholder konference d. 26. og 27. september 2023 i Faaborg om folkeoplysningens rum og roller. Spørgsmålene, der bl.a. presser sig på, er: Kan folkeoplysningen blomstre alle steder, og hvad er et 'egnet lokale' egentlig?

Læs mere hos Vifo: [Vifo inviterer til konference om folkeoplysningens rum og roller.](#)

Kultur&Fritid

Kultur & fritid/Tidsskriftet Folkeoplysning udgives af:

Landsforeningen Fritid & Samfund, Skt. Pauls Kirkeplads 9B, 3. sal 8000 Aarhus C.

Redaktion: Kir Klysner (ansv.), Jonna Toft.

Fritid&Samfunds holdning udtrykkes i lederen. Øvrige artikler og indlæg udtrykker ikke nødvendigvis Fritid&Samfunds synspunkter.

ISSN 1903-7317

Fritid&Samfunds bestyrelse:

Søren Gøtzsche, formand

Henrik Koch, næstformand

Mette Larsen

Henrik Christensen

Ole Bsted

Benedikte Maria Kaalund

Sekretariatschef: Jonna Toft

Medlemsbladene kan hentes fra vores website af vores medlemmer.

Kodeord fåes ved henvendelse på fritid@fritid-samfund.dk.

www.fritid-samfund.dk